

علوم، اقتصادیه و اجتماعیه

مجموعه علم

هر آيت اورن بشجی کونی نشر اولنور

مؤسسی:

احمد شعیب، رضا توفیق، محمد جاوید

منبر مطالب:

تتمتع وبرکیبی: فائق ترمزت. — دول متمدنه تک سیاحت
مذهبه لری: احمد شعیب. — سلائییک - مناستر دمیر یولی:
محمد جاوید. — تصنیف علوم - بعض مقدمات فلسفیه:
رضا توفیق. — تجارت بحریه ولیمانلر: احمد مختار. —
فراشه اختلال کبیری: احمد شعیب. — نشریات ووقایع اقتصادیه:
محمد جاوید.

مدیر و صاحب امتیازی:

محمد جاوید

نسخه سی: ۱۰ غروش

استانبول

امپور اداره و تحریریه: باب عالی جاده سنده هلول مطبعه سی، نومبر ۶۶

حسین قاسم

دوله متمدنه نك سياست مذهبيه لى

۴

عالم خرسٲانٲتده دولت ايله كليسانك مناسباتى شيعى به قدر اك نازك مسائل مهمه سياسيه دن ايدى . ايتاليانك پاپايه برجيله ترضيه كارى اولمق اوزره ياپدينى تاامينات قانونى ، بلجيقاده معارف مسأله سى ، انككترده رسمى كليسانك موقعى ، فرانسه ده حكومت وكليسانك تفريقى ... موضوعمرك مباحث مختلفه سيدر . اساس مسأله ايله بوتون علوم اجتماعيه آراسنده رابطه قويه واردر . بونى تديق ايدمك ذوات فيلسوف ، فقيه ، مقتصد و بالخاصه دولت آدمى اولماليدر . مقصد عيى زمانده هم حقوق دولت و هم ده حقوق شخصيه به رعایت اولنه رق منفعت دولته متعارض برسياست مذهبيه تعقيب ايدلمه مسق تا ميندر .

معتقدات مذهبيه هر يرده تعليم و تربيه به مأمور بر عضو فعالته مالكدرد . فقط ميال تحكم بر اصول مراتب ، بر قوت تشكيلي يالكتر قاتوليك كليسانك خاصه متمايزه سيدر . پروتستانلئك فرق مختلفه سنده رؤسای مذاهب فوق الطبيعه بر پایه قدسيت ، بر امتياز و نفوذ ادعا ايتزلر . اونلر ميرابونك ديديكى كچي «ضابطان اخلاق» دن باشقه برشى دكلدر . بناء عليه دولت ايله كليسانك حدود تماس و تقربندن متولد مشاجرات مخربه قاتوليك مملكتارده ده اشدتليدر . دولت ايله كليسانك مناسباتنه دائر ياپيلان مناظرات سياسيه بو بابده اوج مختلف مسلكك موجوديتنى كوستريور : برنجيسى ، كليسانك

دولت انقادی یعنی بوراده کلیسا دولتک ترویج منویاتنه برواسطه مستقله اولان بر مؤسسه مذهبیّه مقامنده در؛ اینولیت تن کبی بعض فیلسوفلر اکر حکومت اجرا آئنده موفق اولمق ایسترسه کلیسائی کندینه صادق بر دوست یامسی فکرنده درلر. ایکنجیمی، دولتک کلیسایه تابعیتی درکه پاپانک قوه جسمانیه سنک تاریخ زعندبری ارتق بوکا بر مثال یوقدر. اوچنجیمی ده زمانمزه کی ارزوی حریت جویانه نک بر نتیجه طبعیه سی اولمق اوزره کلیسایله دولتک یکدیگردن کاملاً تفریق شکلیدر.

فرانسه اداره مذهبیّه سی حریت مذهبیّه علیهنده ایدی. گیزلرک زمان حکومتده بدأ ایدن محاربات مذهبیّه مملکتی باشند باشه برشورشگاه آئشینه چویرمش و بوحال سنه لرله دوام ایتمشد. پروتستانلق گیزلرک منویات خاصه فکریه لرینه بر زمین جولان احضار ایتمشدی. فرانسووا دوگیز قرالدن آلدینی مساعده یه استناداً ره فورمه نک انتشارینه مانع اولمق ایچین تدابیر شدیدّه اتخاذ ایتدی. اله کچن هوغونلر بلا محاکمه محکوم ایدیلرک اصللق کبی صحنات فجایع وقوعه کلدی. طقوزنجی شارلک ابتدای سلطنتده ولویتالک زمان اداره سنده پروتستانلقه قارش یاییلان قوه مضیقّه استبداد خفیفله دی. یاواش یاواش پروتستان رؤسای سرایده حمایه اولونمایه باشلاندی. بونک اوزرینه قاتولیک واعظلری سربانی تهدید و صوربونده بر دو قنور پاپانک مرید قرالری خلع ایده بیله جکئی مدافعه ایتدی. حتی قاتولیک فرقه سی بر آراق شارلک یرینه دوق دورلانی کتیرمک فکرنده بولوندی. طرفین آراسنده کی ضدیت کیتدکجه نزاید ایدیوردی. هر یرده قاتولیکلرله پروتستانلر یکدیگرینی اولدیرمکه چالیشیورلردی. داخلده کی محاربات مذهبیّه تکرار علولندی. فقط قرالیده کی تهلیکه نشئت، قاله یی آلمق ایچین انکلیرلرک تشبثاتی حکومتی پروتستانلره

سن ژرمنده ایٹلافه مجبور ۸ اغستوس ۱۵۷۰ « ایدہرک حریت مذہبیہ اعلان و بوتون مأموریتلره پروتستانلرک کیرہ بیلہ جکلری قبول ایدلدی . پروتستان آمیرال قولین بی ایله شارلک والدہ سی قاتہرینہ ییتندہ بر زماندنبری حکمفرما اولان محاسدہ مستورہ استرقابیہ ، گیزلرک ائتریقہ لرلی ، افکار عمومیہ نك احتراضاتی « سن بارتلی » فاجعه سنہ باعث اولدی . اجتماع ایدن بر مجلسده شارلی حیاتنک تحت تہلکدہ اولدیقنہ اقباع ایتدیلر . دفعہ قورقان ، حدتہ نن قرال بر دانه قالماینجہ یہ قدر بوتون هوغونلرک اولدورلمہ سی امرایتدی ... سن بارتلی یورطوسندہ ، کیچہ ساعت اوچدہ سن ژرمن لوقرووانک چاکی فریادہ باشلامش و بوتون کلیسارلک ناقوسی دہ عین اینن ماتمہ تکرار ایتشلردر . آتری دوگیز اولدن تدابیر لازمه اتخاذ ایتمش و حائز اهمیت هوغونوت کبراسنک دائرہ لرلی تباشیرلہ تعیین ایدلمشدی . اشارتی متعاقب دوق دوگیز و طرفدارانی قولین بی نك قوناغنه هجوم ایدرک بیچارہ بی یا ناغندہ بوغمشلردر ! و بر چوق هوغونتلر بویله اویورکن اولدورولمش و حتی بالذات شارل لوور سرایی بالقونسندن پروتستان نسوان و صبیانہ قورشون آتمشدر ! اوچ هفته پارس بر میدان مقاتلہ حالی آلمش و ولایات دہ قانلی اختلاللرہ محنت و وقوع اولمشدر . محاربات مذہبیہ اوچجی آتری زمانندہ دوام و نہایت دردنجی آتری نانت فرمانی نامیلہ مشہور « ۱۳ نیسان ، ۱۵۹۸ » امتیازنامہ بی تصدیق ایدہرک اعادہ آسیاشہ موقق اولمشدر . بو فرمان موجبجہ پروتستانلرہ حریت مذہبیہ و حقوق مدنیہ و یریلہرک اونلرک بوتون مأموریتلرہ ، دارالفنونلرہ ، خستہ خانہلرہ قبول ایدیلہ جکلری بیان ایدلمشدر . بو حریاتہ برطاقم امتیازات سیاسیہ ، عسکریہ و عدلیہ دہ ہلاوہ ایدلدی .

نانت فرمانی ایله فرانسه حریت مذہبیہ جہادندہ اوزمان بوتون

اقوامك باشنده ایدی . چونكه سیاست غریبه نك حقوق مشتركه و عمومیه سی تعصبدی . الكمدنی مملكتلرده حریت وجدانه مخلف اجراآت بلا تردد تطبیق اولنیوردی . مثلاً جنوره ده اقامت ایدن قاتولیکلرك اوراده تأهل ایتكه حقاری یوقدی . قاتوليك مذهبی بوتون هوللانده ده منع ایدلمشدی . آلمانیه لوتیر طرفدارانی دكل بالكر قاتولیکلره حتی قالوره نیستلره بیله ظلم ایدیورلردی . بواصول اعتساف انكلتره ده حکمرمادی . فرانسه نك اك یوكسك برسیای سیاستی اولان قاردینال ریشلیو آسایش مذهبییه یی محافظه و قومیتی مذهبه تقدیم ایتمشدر . ریشلیو فرانز پروستانلغنده عنصر مذهبدن عنصر سیاسی یی تفریق ایدرك برنجیسی حمایه ، ایکنجیسی محو ایتمشدر . ومنفعت دولت نامنه اوتوزسنه محاربه سنده پروستانلره معاونت ایدرك وه ستقالیه معاهده سیله فرانسه یه لورن و آلزاسی قزاندرمشدر . بالاخره اون دردنجی لوی فرانسه اداره قدیمه نك اقا نیندن برنی تشکیل ایدن وحدت دینی قاعده سه عودت و « الناس علی دین ملوکهم » قولی ایلری سورهرك نانت فرماتی فسخ ایتمشدر . بونك اوزرینه تصدیقات دینه ایله انواع تعذبات بیچاره هوکنتلری انكلتره ، فلنك و پروسیایه هجرت ایتكه مجبور ایتمشدر . پروستانلر حقوق مدنی دن یکی باشدن محروم ایدیلرک نکاحلری کان لم یکن حکمنده طوتولمایه و هو جقلری ولد غیر مشروع کبی تلقی ایدلکه باشلاندى . ۱۸۷۹ سنه سنه قدر بوحال دوام ایتدی . قرالرك حین جلوسنده قاتوليك مذهبنك غیرى مذاهب اربابی قهر ایده جکلرینه دائر رسماً یمین ایتلری اصولدن ایدی . حتی اون آلتیجی لوی افکار عامه نك ترقی سندن دولایی بویه بریمینک مناسبتر اوله جفتی آ کلایه رقی یمین صیره سنده اکلاشیلاز بعض سوزلر ایرادیله مشکلا تندن قورتولمشدر .

حقوق بشر نظامنامہ سنک اونچی مادہ سنیلہ حریت وجدان اعلان و بوتون پروتستان و موسویلرک خدمات ملکیہ و عسکریہ بی قبوللری بیان ایدلدی . عین زمانده غالبان کلیسانک محافظه امتیازاتی ایچین جدأ ملی و پاپا تقدن مستقل بر کلیسا تأسیسنه تثبث اولوندی . پاپا فرانسرلر ایچین روما پاپاسندن باشقه برشی اولیه حق ایدی . دوائر روحانیہ والقاب تعیین ایدلدی . پاپاسلرک انتخابنده پاپانک هیچ بروجه ایله مداخله سی و حق تصدیقی اولیه جقدی . رهاین ملتہ ، قانونہ ، قرالہ قارشى یمن صداقتلہ مکلفدی . بونسیقات [۲] روما کلیسانک اقامینہ قطعاً مخالفدی . پاپا دیندار اولان اون آلتیجی لوی بونی تصدیقده خیلی تردد ایتدی . فقط پاپا آلتیجی بی بوقانونی کفر کبی تلقی ایدہ رک انتخاباتی کان کمکن عد و یمن ایدن رهاینہ قرق کون مهلت ویردی . ایسته اختلال بوقانونی ایله حریت مذہبیہ ، قاتولیک مذہبہ تعرض ایدوردی . اختلال هیچ بر مذہبی رسماً طانیادیغی بیان ایدرکن قاتولیک مذہبی بر مذہب ملی ورسمی یاپیق ایستوردی ، قونسوانسیون ناسیونال مجلسی هر درلو مذہبک رد وانکاری طریق سخیفنی اختیار و بسقپوس غورمل پارسلیلرک طلبی اوزرینہ باش کلیسانک بعدما « معبد عقل » اولدیغنی اعلان ایتدی . کلیسا ایله حکومتک تفریق اساسی قبول ایدلدی .

بالآخرہ ناپولیدہ بوناپارت لونہ ویل مصالحہ سنی متعاقب یدنجی بی ایله بر قونقورداتو عقد ایتدی . « ۵ نisan ، ۱۸۰۲ » . بو مقاولہ نامہ بر مقدمہ و ۱۷ مادہ دن عبارتدر . مقدمہ ده قاتولیک مذہبی فرانسا کثرت اہالیسنک دینی اولدیغی بیان ایدیلور . دوائر روحانیہ پاپا ایله حکومت طرفدن مشترکاً تعیین ، پاپاسلرک مأموریتلری پاپا طرفدن تصدیق

[۲] قونسیتوسیون دوقلہ رژه سیویل

اولونا جق در . ره این حکمداره بین صداقله مکلف اولوب هر کلیساده
 ختام عبادتده حکومت حاضره ایچین دعالر ایدیه جکدر . ایشه بر عصر
 مدت قاتولیک کلیسای ایله فرانسه دولتی مناسباتنک احکام اساسیه سی .
 قونقورداتو ایله برابر عینی زمانده بونا پارت اول امرده شورای دولته
 و صوکره مجلس قوانینه « قاتولیک دینک مواد اساسیه سی » قبول ایتدیر مشدر .
 « Articles organiques » بومواد اساسیه یه پایا طرفدن اعتراض
 ایدلمشده ناپولیون دیکلمه مشدر . ره اینک سوء استعمال و خطالرینک
 منی ایچین « Appel comme d'abus » تعیر اولونان اصول مخصوصه مواد
 اساسیه قانوننده تعداد و توضیح ایدلمشدر . مأمور روحانی علیهنده سوء
 استعمال اسنادی بش حالده جائز دی : اولاء ، اگر مأمور روحانی وظیفه
 و صلاحیتی تجاوز ایدر یعنی حکومت ملکیه و عدلیه امورینه مداخله
 ایلرسه ؛ ثانیاً ، قوانین و نظامات و تعلیمات دولته مخالف حرکتده بولونورسه ؛
 ثالثاً ، فرانسه قبول ایدلمش اولان قوانین دینیه مغایر افعال و حرکاته
 تصدی ایدرسه ؛ رابعاً ، فرانسمز یعنی غالبان کلیسانک حقوق حریه سنه ،
 امتیازات و عادات مرعیه سنه تجاوز ایلرسه ؛ خامساً ، فضولی صورتده وجدان
 عامه بی دوچار تهیج ایده جک معاملات ، مظالم و تعدیاتده و افراد قارشی
 معاملات تحقیر یهده و یا خود انتاج رزالت ایده جک افمالده بولونورسه .
 اقامه دعوی حتی متضرر اولان اشخاصه و دولت نامنده ده پارتمان
 پره فلرینه عائد اولوب رؤیت دعوی ایله حقوق شخصی و عمومیه دعواسنه
 محل اولوب اولمادیقن تمینده شورای دولت مأموردی . ناپولیون
 پروتستان و موسوی مذاهبنه مخصوص ده نظامات وضع و کنیدیسی ایکنجی
 بر شارلمان عد ایدرک نوتردام کلیسانده پاییه شخصی تقدیس ایتدیر مشدر .
 بر قاج سنه اولته قدر فرانسه اداره مذهبییه سی دولتک مذهب رسمی

اولم ایوب اہالیجہ معروف بعض مذاہبی طائیف قاعدہ سی اوزرینہ مؤسسہ دی . شویلہ کہ : قاتولیک مذہبی فرانسه اکثریت اہالیسنک مذہبی اولوب اونکله برابر پروتستانلق شجاعتدن پرہسیتہ ریین ولوتہ ریین مذہب لری ، موسوی دینی وجزایر دہدہ دین اسلام طرف حکومتدن طائمش وبومذاہب رؤسامی خزینہ دولتدن توظیف ایدلمشدی . فقط رادیقال وسوسیالیست فرق سیاسیہ سی حکومتک مذہبدن کلیاً انفکاکنی طلب ورؤسای روحانیہ یہ دار امورک حقوق عادیه زمرد سنندن عداولتہ رق محاکم عدلیہ دہ رؤیتی ایستہ یورلردی . طلاق قانونک قبولی ، خدمت عسکرینک رھایزہ تشکیلی ، قاتولیک الہیات فاکولتہ لرینک الفاسی ، مکاتب ابتدائہ دہ کرسی تدریسک آرقہ سندہ کی دیوارہ آصیلان صلیبارک قالدیرلما سی قاتولیکلرکہ قارشنی آچیلان حربک مقدماتی ایدی . جہاد حریتہ دأماً اخذ موقع ایلہ یں فرانس ، زولا ، نیوکویو ، قلمانسو ... کبی مشاعیر فرانسیی روما کلیساسنک تحت نفوذندن تخلصہ اوتہ دنبری چالیشیورلردی . فرانسه تاریخچہ بی مثیل بر صحیفہ شان وشرف یازان درہ یفوس مسالہ سی افکار حامدہ قاتولیکلرکہ قارشنی بر خصومت تولید ایتدی . چونکہ قاتولیکلرک قسم اعظمی درہ یفوسک علمیندہ بولونمقلہ حقیقت وعدالتک ، حکومت جہوریہنک دشمن بی امانی اولدوقلرینی اظہار ایتشلردی . والدہق روصو قاینہ سی ۱۹۰۱ دہ قونفرہ غاسیونلر حقندہ کی قانونی موقع اجرایہ وضع ایدہرک آتی قلمریقال پولیتقہ سنہ درجہ کافیہ دہ کنیش بر ساحۂ فعالیت آچمشدی . ایرتسی سنہ مقام اقتدارہ کلن قومب قاینہ سی ایسہ بو طریق سیاست اوزرنده دھا شدتہ حرکت ایتدی . دیگر طرفدن رئیس سابق موسیو لوبہنک ایتالیا قرالنی رومادہ رسماً زیارتی اوزرینہ پایانک پروتستو ایتہ سی کبی بعض حادثات سیاسیہ اوزرینہ مجلس مبعوثان تفریق قانونک

نژومنی اعلان و طلب ایتدی . فی الحقیقه شیعی عدلیه ناظری اولان
سوسیالیست بریانتک قله آلدینی لایحه قانونیه ۱۹۰۵ ده بعض تعدیلات
ایله قبول ایدلدی . قانونه طرفدار اولانلر دولت بعدما مذاهب خصوصنده
قطعاً بیطرفلغنی محافظه ایله فرانسه ده ایلك دفعه اوله رق حریت مذهبییه
بحق تأسیس ایدلدیکنی ادعا ایدیلورلردی . قانونلکبر ایسه کرك قانونك
اشنای مذکره سنده پارلمنتوده ، كرك خارجنده «قاینهك مقصدی حریت
مذهبییهك تأمین اولمایوب قاتولیک مذهبی قالدیرمقدیر» طرزنده اداره
لسان ایتدیلر . اونجی پی ده ۱۹۰۶ آنسیقلکنده کلیسانك حکومتدن
انفکاک قانونی رد ایدهرک بونك جناب حق قارش بر کفر ، حقوق
طبیعی و حقوق افراده بر تعرض اولدیغنی بیان ایتدی .

حقوق دول علماسندن ده پاییه ده قونقورداتونك معاهدات دولیه ده
اولدینی کي اصولی دائره سنده فسخ ایدلمکسزین فرانسه حکومتك مذاهب
بودجه سنی الفا و قاتولیک کلیساسی ایله قطع مناسبت ایتمه سنی موآخذه
ایتدی .

قانون جدیده نظراً مذاهبک اداره سی جمعیات مذهبییه تشکیلی اوزرینه
مستنددر . نواحینك مقدار نفوسی اعتباریله مقدار معین اعضای جسمانییه دن
مرکب اولان بوجعیات فسخ اولونان مؤسسات عمومیه مذهبییه متعلق
بوتون اموال منقوله و غیر منقوله یی آله رق بومؤسساتک دیوناتی ده
درعیده ایتشلردر . قاتولیک مذهبك علناً اجراسنه خدمت ایدن مبانیدن ده
مجاناً استفاده ایدم جکلردر . قانونك موقع تطبیقه وضعی ایچین کلیسالرده کی
اشیا و اموال موجودهك ثبت دفتر ایدلمه سی ایجاب ایتدیکندن بواننده
متعصب قاتولیکلرله حکومت اجراییه آراسنده بك چوق صحنات فجایع
وقوعه کلمش و بوبابده کی حال مشکلاتی دولت بحرانلرله طی ایدم بلمشدرم

قانونیک مذہبی الیوم حائر اہمیت بر قوۃ اخلاقیہ یہ مالک اولوب یالکز فرانسدہ ۶۰۰۰۰ دن زیادہ کلیسائی موجوددر . و فرانسدہ اون درت عصر دہنری بر قانونیک مملکتیدر . بناء علیہ ریبو و دہ شانہل کی رجال سیاسہ قونقورداتو ادارہ سنی احتیاجات جدیدہ توفیق ایدہ رک محافظہ ایلیکی دہا دور اندیشانہ سیاست عدایدہ رک یوفکر لرنده اصرار ایتمشدر . نیتہ کم محافظہ اعتدال طرفداری اولان تان غزہ سی دہ قانون تقریق بر خطای سیاسی واداری اولدینی ادا ایتمشدر .

آمریکا حکومت مخمہ سی شکل مذہبیسی دہ من القدیم کایسا ایلہ حکومتک تفریق اساسنہ مستنددر . اورادہ دہ دولتک مذہب رسمیسی یوقدر . هیچ بر مذہب اربابی رؤسائی دولتہ توظیف ایدلہ مشدر . ہر جماعت حکومتجہ یالکز معاملہ قیدیہ سنک ایفاسیلہ سربست بر اقلیسی اصول جاریہ دندر . آمریکا قانون اساسیسی جماعت مخلفہ مذہبیہ نک موجودیتلری بیلور کیدر . یالکز بر مادہ سندنہ بر مأموریتہ قبول ایچین هیچ بر شرائط دینہ آرائیمہ جنی بیان و باشقہ بر مادہ دہ بر دین وضع و تأسیس ایتک ، یا حود بر دینک حریت اجراسنی منع یولندہ قونقورنک هیچ بر صورتہ قانون وضع ایدہ میہ جکی تصریح ایدیلور . مع مافیہ آمریکا دولتی ، آمریکا ملتی یک دینداردر . واقعا آمریکا قانون اساسیسنده جناب حقک اسمی مذکور دکلددر . فقط حیات رسمیہ اونکله مشخونددر . مجلس مبعوثان و اعیانک ہر اجتماعنی پاپاسلر بر دعا ایلہ کشاد ایدرلر . فرق سیاسہ ضیافتلری ، حتی انتخابات بیلہ جناب حقہ مناجات ایلہ بدء ایدر . ہر سنہ تشرین ثانیہ رئیس جمہورک امریلہ آمریکا قومک مظهر اولدینی الطاف الہیہ قارشی دعالر اولور . رئیسک اکثر بیاننامہ لری و سیاسی نقطہ لری کلمات دینہ بی محتویدر . رئیس جمہور لنقولہ کاتی بر کون کندیسنہ یاز دینی نقطہ الہیک استخی ذکر ایتہ بی

اوتودیفنی اخطار ایتشدی . آمریکا اتحادینی تشکیل ایدن برچوق حکومت بازار کونه رعایتی ، دینی آلایلرک اجراسنی تحت حمایت قانونه قومیشلردر . تورات حیات عمومیهده بویوک بررول اوینیایور . محکمه لرده تورات اوزرینه یمن ایدیلیر ؛ بعضیلرنده اویمک مجبورتی واردر . مکاتب عمومیه نك اکثریسنده صباح درسلی تورات مطالعه سیله آجیلیر . ایشته بونقطه لردن خرسیتیانلغک آمریقا قوانین وعاداتی اوزرنده تاثیراتی مرییدر .

کلیسارک اداره سنه ، استظام داخلینسه ، ثروتلرینک صورت استعماله صاندا یه لرك فیائنه حکومت اصلا مداخله ایتمز . یالکیز بعض حکومتلر کلیسانک متصرف اولدجنی اموال منقوله و غیر منقوله یی تحدید ایتشدر . کلیسانک املاکی بر قسم حکومتلرده ویرکیدنه معانددر . واقعا بویکا برچوق کیسه لر اعتراض ایدیلور . فقط جواباً دیورلرک: کلیسالر مؤسسات اخلاقیه دن اولوب اولرک سایه سنده ضابطه بودجه سی تناقص ایتدیکندن بومعافیت موافق عدالتدر . آمریقادکی کلیسالر متودیسته ، قونقره غاسیو- نالیست ، پر-بیته ریسن ، ایتسقوپال ، اونیشر ، قاتولیک رومهن ، زنجی ... کی یوزلره انوعی واردر . یالکیز نیویورقده ۴۰۰ ، فیلا دلفیاده ۷۰۰ کلیسا موجوددر . بویوک شهرلرده کی کلیسالرک پاستورلری ۵۰۰۰۰ دن ۷۵۰۰۰ فرانقه قدر معاش آلیرلر . هر کلیسا اعضاسی وارداتی نسبتده سنوی معین بر مبلغ اعطاسیله مکلفدر . کلیسارک اجرت دخوله سی اولوب قولتوق و صندالیه لره برسنه مدتیله آهونه اولمق ده واردر . رؤسای مذاحک هیچ بر امتیاز رسمیتی اولمایوب افراددن مسدوددر . مع مافیه حق لرنده اثر حرمت و رعایت کورسته یلیر . مثلاً برضایافته دأما موقع شرفی احراز ایدرلر . بعض شخصدوفر قومپانیه لری کنیدیلرندن نقصان اجرت آلیر ، برچوق تجارتلر تنزیلات یاپار .

اکثر دولتوں کی ادارہ مذہبیہ سی ایسہ شوشکھ تابعدر : دولتوں کے مذہب رسمی اور ملکہ برابر مذاہب سائرہ کے اجراء شدہ مساعده ایدر۔ مثلاً انکثرہ کے مذہب رسمی آئلیقان ، پروسیانک لوتہریہ ، آسٹریانک کاتولیک ، روسیانک اور تودو قس مذاہب اولوب دولت عثمانیہ کے مذہب مسیحی بودر۔ بوشکل ثانی قبول ایدن دولتوں کے آراء سندہ دہ کے اساسی فرقہ تصادف اولور۔

انکثرہ دہ پروستانانک قرائچہ ایزانک زمان سلطنت شدہ صورت قطعیدہ تأسس ایدور ؛ اور وقت اور ویا کاتولیک کے باشندہ ایکٹیجی فیلیپ ، روسیا اتحادینک موقع ریاست شدہ انکثرہ بولیوردی ۔ ماری ستوارنک ادارہ حکومت شدہ برطاقم انکثرہ اور ویاہ وبالخاصہ اسویجرہ ، جنوبیہ التجا ایتشلدی ۔ اورادہ قالون و تلامیذ عرفانک درس لیرینہ دوام ایتشلدی ۔ عود تارندہ انکثرہ دہ فورما جداً باشلا یرق الک عمیق طبقات جمعیتہ بیلہ نفوذ ایدی ۔ پروستانانک قہراً دکل بلکہ ارزوی عمومی ایلہ ملتک روح و قلبہ کیردی ۔ انکثرہ اقبال و عظمتی عواملندن بری اولان فکر استقلال و فکر تشبث بو تاریخندن بدء ایدر۔ تورات پوریتلر ایچین بر کتاب یکانہ ، بر ادبیات ، بر مدنیت ، بر جہان عرفان اولدی ۔

بابانک انکثرہ دہ بر بہرستاک قدر و حیثیتی مغل براسارت کبی عد ایدیلر ؛ بابانک امور مذہبیہ دائر۔ بیسانملری انکثرہ دہ حریت مطبوعاتہ رغماً انواع ہیجانہ و « بابانک ایستہ میز ! No popery » صدای شکایتہ باعث اولور۔ انکثرہ امورینہ بابانک مداخلہ سی اصلاح قبول ایتزلر۔ مثلاً بابانک نصب ایلہ دیک بر وستمنستر بسقپوسی عنواتی طاشیہ میرق وستمنستر دہ بسقپوس نامی آلمش و شو تبدیل ادات سایہ سندہ موقعی

محافظه ایده بلشدر. بعضی اجابات و الجاآت سیاسی پروتستانلی حریت ایله
 متفق کوستر دیکندن بونه درجه محترم ایسه قاتولیکلک او درجه محتردر.
 و قتیله پروتستانلی فرقه مظفره ایله قاتولیکلک دشمن مغلوب ایله قاریشمشدی.
 بوکون انکلترده قاتولیکلر نفوسک $\frac{12}{100}$ سی؛ فلکده $\frac{30}{100}$ ؛
 اسویمچرده ایسه $\frac{40}{100}$ نستبددر. اسقاندینا و مملکتلر نده یوق کیدر.
 اکر ایرلندا بریتانیاه مربوط اولماسه یدی قاتولیکلرک انکلیز سیاسی
 اوزرنده هیچ اهمیتی اولیه جق ایدی؛ فقط ایرلندا سایه سنده بر موقع مخصوصه
 مالکدر. بیت انکلتزه ایله ایرلندا اراسنده کی منافرتک مساوات
 مذهبیته قبول و اعلان ایله ذائل اوله جغه اینانمشدی. قاتولیک
 رهایینه یاپیله جق مساعدات دولته قارشی صداقت و محبتلرینی احکام
 ایده جکدی. بیت بو اصلاحاته او قدر عطف اهمیت ایتشدی که او خنجی
 ژورژک عدم قبولی اوزرینه استعفا ایتدی. ۸ شباط ۱۸۴۹ تاریخده
 بیتک لایحسی موقع تطبیقه قونان قاتولیکلر ده حقوق سیاسی اعطا
 و خدمات دولت قبوسنی آچشدر. قرالجه و یقتوریانک زمان سلطنتنده
 ۱۹ تموز، ۱۸۷۹ قانونی ایله اصلاحات اکال ایدیلرک موسویلر
 و قاتولیکلر حقندکی قوانین زجریه فسخ ایدلیدی. خرسیتیان اعتقادینه
 مظاهرتی معان اولوب موسویلرک پارلمنتویه دخوللرینه مانع اولان یمینک
 موسوی اعضا و رودنده بالندا کره بر طرف ایدلمه سی تقرر ایتدی.
 غلادستون آنغلیقان کلیسا سنک صفت رسمیه سنی ایدلاندان قاندر اراق
 ثروتی اوراده کی مؤسسات خیریه به بخش ایتدی. و قتیله ایرلندا اطه سنده ده
 مذهب رسمی ینه آنغلیقان مذهبی ایدی. قاتولیکلر ده آنغلیقان کلیسایی
 مصارفاتی ایچین عشر اعطاسنر مجبور اولوب حال بوکه دولت قاتولیک
 رهباننه اصلا اعانه نه بولونمازدی!

ایرلندا اہالیسی پک متمصدر . کو بیلرک حاکی قاتولیک کلیسایسیدر .
 یاپاسلرینہ پک زیادہ مطیع ومنقاددرلر . پروتستانلرک اوندہ بالقدرن باشقہ
 برشی یہ منز لر . انکلتزہ قارشى خصوصت وعداوتلری دہ بردوامدر .
 انکلتزہ حکمداری مذہبک حامیسی وملی آنفلیقان کلیساسنک دہ
 رئیسیدر . فقط انکلتزہ مذہب نظارتی یوقدر . امور روحانیہ حق
 مداخلہلری اولان یکانہ مأمورین ملکیکہ املاک رهبانیہ قومیسرلریدر .
 یونلر دواړ روحانیہ نک تبدیل وتغیرینہ ، پاروواسلرک توحید وتفریقہ
 وکلیسادہ یاپیلہ حق ہر نوع اصلاحاتہ دائر حکمدارہ لایچلر ویرمک
 وظیفہ سیلہ مکلفدرلر . تکلیفلری قرالک ہیأت مشاورہ سی اولان «مجلس
 مخصوص = Privy council» طرفدن تصدیق ایدلکدن سوکرہ
 قانون حکم وقوتی حائزدر .

انگلز رسمی کلیسایسی = Established church دولت ایچندہ
 برحققی دولت تشکیل ایدر . قانتربوری ویورق پستقوسلری ادارہ لرندہ
 منتظم برسلسلہ روحانیہ ، کلی املاک ، اموال ونخصیصات واردر .
 دیگر طرفدن رؤسای دینیہ نک معاشاتی تأمین ایچین عشر ومؤسسات
 مذہبیہ نک انشا ومحافظہ سنہ قارشولق اولق اوزرہ دہ کلیسا رسومی کی
 تبعہ دن استیفا ایدیلن تکالیف مخصوصہ سی واردر . لوردلر قمارہ سنندہ
 قانتربوری ویورق پستقوسلریلہ ہیسی آنفلیقان کلیساسنہ منسوب ۲۴
 پستقوس اعضای طبعیہ دن معدوددر . کلیسانک آریستوقراسی ایلہ
 روابط عیدیدہ سی وہر ولایتہ عائد اجتماعات روحانیہ سی واردر . ملی
 کلیسانک باشندہ سینود تسمیہ اولونان روخانی برپارلمتو موجوددر . بوسینود
 ایکی مجلسدن مرکب اولوب حکمدارک موافقتی استحصال ایدلمکسزین
 اجتماع ایدہ منز . مقرراتی مرعی الاجرا اولایمک ایچین قرالک تصدیق

شرطدر . حکمدار تخته جلوس ایتدیکی زمان قانتر ربوری پسقبوسی
مواجهه سنده قوانین الهیهی محافظه ورسمی کلیسایی حمایه ایده جکنه دائر
یمین ایدر . رؤسای روحانیی حکمدار تعیین ایلر .

انکلترده مذاهب سائر اربابنه دائر قوانین قدیمه دن رسماً فسخ
ایدله یئرلر فعلاً متروک حکمنده در . مثلاً روما کلیسائنه منسوب قونفره
خاسیون اعضا سندن بر ذات ویا بر جزویت انکلتربه دخول ایدر سه هان
طرد و تبعیدینه دائر اولان قانون قالدیرلما مشدر . لکن تطبیقده ایدلیور .
چونکه انکلتزه بوسلاخی استعمال احتیاجی شیمیدی به قدر حساسیتمه مشدر .
مذاهب سائر هی مصدق بر نظام ده یابیلما دیقندن انکلتزه رسماً ملی کلیسادن
باشقه بر مذهبی طانیماش ویا لکنر بعض مذاهبک اجرا سنه وجودندن
خبردار دلکش کی ضمناً مساعده ایله اکتفا ایله مشدر . الیوم بعض
مأموریتلره آنفلیقان لرك غیری ارباب مذاهب تعیین اولونماز . اسقوجیا
ملی کلیساسی ایسه ۱۶۸۹ ده مؤسس پرستیهریهن مذهیدر .

پروسیه دولتی وه مستغالیه معاهده سندنبری سائر آلمان حکوماتیله برابره
حریت مذهبییه اساسی قبول ایتشدی . بالاخره بویوک فره دریقده
بویابده بک احرارانه قاعده لر وضع ایتدی . پروسیا فکر جدیدک ،
عدم تمصبک ، استقلال فلسفینک بر نمونه سی ایدی . لایپنسیک و طنتده
سربستی و جدان مسأله سی قطعاً فصل ایدلیدیکی حالده وولته ررك مملکتنده
هنوز حل ایدیلهمه مشدی . اون دردخی لوبی نك ایام اخیره سلطنتنده
واون بشنجی لوبی زماننده فرانسه ده دین نامنه انواع مظالم اجرا ایدلمکده
ایکن پروسیاده هر نوع افکار و نظریات سربستجه انتشار ایدیوردی .
مورخ ماقوله دیرکه : « پروسیاده تعذبات دینیه هان مجهول برشیدی ؟
اوراده هر نوع اشکال دینیه کنديسنه برملجاً قبول بوله ییلور . » بونقطه

نظردن فرمہ برق آلمانیا حرکت عظیمہ فلسفیانہ کندی طرزندہ معاونت
ایدہ رک اودہ وولترلہ برابر وسائط مختلفہ ایلہ سربستی وجدانک و بشریتک
ترقیاتہ چالش مشدر .

آلمانیہ اودہ رہ فوماد نبری رجعت ایدن قاتولیک کلیسائی پیدر پی
اعادہ نفوذہ واکتساب قوت ایتمک چایشیوردی . ۱۸۵۲ تاریخدن اعتباراً
استناد ایتمیککی ارجاعیون طرفدن مظهر معاونت اولقلہ ہر جہتدن
کستانخانہ ، جسورانہ تشبہات فعلیہ باشلادی . رومانک مظاهرت
مشوقانہ سیلہ طرق مذهبیه تکثر و نفوذ و ثروتلری نزاید ایتدی . جزویتلر
کندی پاپاسلرینہ عوامی کلیسا ایچین متعصب ، مطبع بر بندہ صادق یامق
صنعتی تعلیم ایدیورلردی .

پی ، سن ولسان ، سن - بونیفاس کی جمعیات روحانیہ بوتون
آلمانیایی براور و محک آغی کی صار دیلر . قاتولیک کلیسایسک بوتہد
آمین انتہائی قارشیسندہ پروتستانلر دفعہ شاشیر دیلر . مسائل دینیہ پی
منافقانہ بریافت و شقلہ رہبر حسیات ایدنلرک تجاوازی ، حکمدارانک
ضعف متزایدی عداوت دینیہ پی یکی باشند تولید ایتدی . رقابت قومیه
فوقندہ احتراصات مذهبیه اولانجہ شدیلہ حکمفرما اولمایہ باشلادی .
آلمانیایہ قارشیی وقوعہ کلن تعرضاتک فاعلری جزویتلر اولوب انتقام
امیدلرینی ہیج بر زمان ترک ایتمدکری فکری بر حقیقت کی قبول ایدلدی .
آلمانیانک مظفرتی انجق یا بالک یوم اضمحلالندہ تام وقطعی اولہ جنی
سویلہ نیوردی . افکار عامہ ایشہ بویلہ بر حال ہیچانده ایکن لایخطیلک
عقیدہ سنک اعلانی بحرانی بوس بوتون تشدید ایتدی .

اولجہ آلمان پسقپوسلری بونی رد ایتمشلردی . پاپالقی ایسہ لایخطیلکی
استثنا نابذیر بر قاعدہ حاکمہ کی اعلان ایدیوردی . بناء علیہ اکثریت

سرفرویه مجبور اولدیله . یالکیز بون و مونیک بعض الیهات علماسی
فیکر ساقارنده اصرار ایدمک قبول ایتدیله . بوبالا خره « اسکی قاتولیکلر »
فرقه سنک تشکلی موجب اولدی که اعضا لری میاننده بویوک فیکرلی ،
بویوک وجدانی ذوات واردی . دولتک حمایه سنی طلبده مظفر قالان
بوفر قهده یسماق قله ریا قلالره قارشئ متین بر نقطه استناد بولای دوشوندی .
قاتولیک پسقپوسلری ایسه و یقتور امانوله قارشئ پاپانک لهنده
آلمانیا نک مداخله سنی طلب ایدورلردی . یسماق صورت قطعه ده
رد ایتدی . بونک اوزرینه درجه اقتدارلرینی یسماق اثبات ایچون
• بر فرقه سیاسیه حالنه کیردیله . ۱۸۷۰ انتخاباتنده ۶۳ مبعوث قازاندقلری
کبی جرمانیا اسخنده بر غزیه تأسیس ایتدیله . فرقه نک ریاستنه ویند
هورست انتخاب اولوندی . بونک اوزرینه یسماق لانئاغ مجلسنه مکاتبک
تقتیشه دأر بر قانون قبول ایتدیردی . پاپاده بوقانونه اطاعت ایدمک
قاتولیکلری آفوروزله تهدید ایتدی . ایشته بوصورتله بدء ایدن مذهب
مجادله سنه مشهور ویرخوف « Kulturkampf » یعنی مدنیت ایچین مبارزه
نامنی ویردی . ۱۸۷۲ حزراننده رایخشتاغ مجلسی جزویتلرک آلمانیا دن
اخراجنه قرار ویردی . مذاهب ناظری قالدی « مایس قانونلری » تسخیه
ایدیلن « ۱۸۷۳ ، ۱۸۷۴ و ۷ » تداییر تضییقه نک هیأت مجموعه سنی مجلسه
تصدیق ایتدیردی . عموم مأمورین روحانیه نک درجه ثانیده بردولت
مکتبی شهادتنامه سنی حامل اولمالری و دارالفنون درس لرینه دوام ایتش
ودولتجه منصوب هیأت میزه خصوصنده امتحان ویرمش بولونمالری قاعده
اتخاذ اولوندی . کوچوک مدرسه لر سد و بویوکلری ده دولتک تحت
نظارتنه وضع ایدلدی . دولتک حقوق و منافعی اخلا ل ایدن رهبانک
طیرف حکومندن محاکم عمومیه به الحواله عزل ، معاشی قطع ولدی الايجاب

آلمانیا اراضیسی وتابعیتندن اخراج اولونا حق ایدی .
 فقط ۱۸۷۳ انتخاباتی رایخشتاغه ۶۳ یرینه ۹۱ قاتولیک مبعوث
 کوندردی .

بیسمارق ده ارتق وسائط قطعیه به مراجعت ایتدی . نکاح مدینک
 مجبوری قبول وحال مدنی به متعلق قیودات مأمورینه ویرلدی . قانون
 اساسینک کلیساک مختاریته دائر موادی فسخ ایدلدی . بستیپوسلرک حین
 تعیینلرنده مأمورین ملکینک حق تصدیق وردی اوله حق ایدی . طرق
 مذہبیہ طاغیتلیدیگی کی خزینہ دولنک رهاینه معاونت تقدیه سی ده بودجه دن
 چیقارلدی .

قانونلرک تشرینی متعاقب پروسیاده طقوز بستیپوسلوق ویک راهبک
 منحل اولدی . پاپاسلرک چوغی عزل ویا حبس وبرقی ده فرار ایتشدی .
 ۱۸۷۴ ده کولمان اسمنده بر متعصب بیسمارق اولدورمکه تثبیت ایتدی .
 قوتلی بر مخالفت فرقه سی تشکیل ایدن قاتولیکلر هیچ بر علامت قورونومیدی
 کوسترمیورلردی . آلمان اسانده خطابه لک سرفرزانندن وینده هورست
 رایخشتاغ مجلسی هر کون واویلا ی طوفان شکایه خرق ایدیوردی .
 آفات اعتسافانک تشریح بجایی خصوصنده اولیه بر موسیقی بیانه مالکدی که
 بوتون مبعوثلرک باب روح ووجدانلرنده عمیق اهتزازات تولید ایدیوردی .
 مرکز فرقه سی کنده تمام مطبع بر طابور حاله صوقشدی . وینده هورستک
 خاطر هسی ایرلانداده مشهور او قونلی ، فرانسه ده مونته لمبری تحطرات ایتدیرر .
 قانوسایه کیمه جکی سویله یین بیسمارق برنجی دفعه اوله رق بر قوه عظیمه
 اخلاقیه مواجهه سنده ، الک صمیمی ، الک وجدانی ، الک عمیق غنات قارشیسنده
 بولونیوردی . پروستان و فقط پک نیندار اولان ایمراطورده نکاح مدنی
 قانونی کمال تأثرله قبول ایتشدی . بیسمارق رایخشتاغ ولانتاغه اکثریته

مالك اولمقله برابر دائماً قاتوليك و سوسيا ليسترله بوغو شوق ايجاب ايديوردى .
 ۱۸۷۵ ده مطبوعات جنه لرينه دائر يابدينى قانونى رد ايدلدى . شئندو فرلر
 امور ماليه ، دخان انحصارينه دائر اولان لايحه لرندده مغلوب اولدى .
 چونكه محافظ كاران ايله قسماً ناسيونال ليهرال فرقه سنك حمايه سندن محروم
 اولمشدى . بونك اوزرينه ۱۸۷۷ ده ايمپراطوره استغفانامه سنى تقديم
 ايتديسه ده قبول ايدلمه دي . بلسمارك ناسيونال ليهرال فرقه سى كندينى
 تعقيب ايتديكى زمان قاتوليك فرقه سنه احتياجى واردى . بوئشاده پايا
 دو قوزنجى پى وفات و يرينه كلن اون اوچجى لئون مصالحه ايچين بعض
 مساعدانده بولوندى و ايشته بوضورتله پيدر پى ميس قانونلرينك بعض
 جهتلى لغوايديله رك مملكتده آساين ، مذهبيه اعاده ايدلدى و بلسمارك نتيجده
 دعواسنه رغماً قانون سايه كيتكله مركز فرقه سى ۱۸۷۹ حمايه تعرفه سنى
 قبول ايتدى . بلسمارك سقوطنى متعاقب ايمپراطور كيوم قاتوليك لره
 برجهيله اولمق اوزره يكي بر قانون تنظيم ايدوب «قولنور قامپف» ايله آلنان قاتوليك
 پاپاسلرينك معاشلرني اعاده ايتدى . بالا آخره شيديكى شانسليله فون بولوف
 جزوتيلرك تبعيدى ماده سنى ده قالديرمايه مجبور اولدى . ككاح مدنى ايله مكاتبك
 طرف دولتن تفتيشى ماده لرى اليوم مصرعى الاجرادر . صوكره لرى قاتوليك
 فرقه سى اودرجه شماردى كه حكومتله بازارلغه كيريشه رك ازبوشورسه لهنده
 عكس تقديرده عاينده راي و ير مكه باشلادى .

آنان ياده قاتوليك لكر پروستانلره نسبتله ۳۵٪ مقدارنده در . نه علوم ، نه ادبيات
 ونه ده صناعتده بك بويوك موقعلى بو قدر . لكن بولتيقه ده حائز اهميتدر لره چونكه
 روما كليسانسك اوصاف ميمزه سندن برى ده سياسيات جهانده حاكم اولمقدور . فرقه نك
 اسمى آلمان ايمپراطورلنك ، ائسبسندي اعتباراً «مركز قاتوليك فرقه سى» عنوانى
 آلمشدر . و انجشتاغده سوسيا ليست ، محافظه كار ، ناسيونال ليهرال ،

اونیورن لیبرال، موسوی خلا فکرائی ... کبی فرق مختلفہ سیاسیہ آرا سنده مرکز فرقہ سی مهم بر رول اوینا مقدمہ در . اعضا لری بادگران دوقہ لانی ایله ، باوہ رادن ورہ نان ، سیلزیا ، وستفالیہ ایالتدن منخبدر . فرقہ بوتون قاتولیک آلمانیائی ۲۰۰۰۰۰۰ اعضادن مرکب برجعت اتحادیہ ایله دائرہ نفوذینہ آلمشدر .

روس کلیسائی موجودیتی اکثر مورخلردرت صفحہ تفریق ایدر لر . ایلک دورہ سی استانبول پاطر قلمکنہ تماماً تابعیتی زمانیدر ؛ ایکنجیسی موسقوا کلیسانک بیدر پی شکل مختاریت اکتسابیدر کہ بو بردورہ موقدر ؛ نہایت روم پاطر قلمکنہ قارشی قطعاً اعلان استقلال ایدوب « اوتو کہ قال » بر پاطر قمعرفتیله اداره سی ؛ دردنجی شکلی ده الیوم دوام ایدن سن سینود اصولیدر .

بویوک پترو پک آز اصلاحات طرفنداری اولان پاطر ق آدرینہ وفات ایتدیکی زمان غودونوفک بو مؤسسہ سی بعض مقاصد سیاسیہ بناء فسخ وسن سینودی تاسیس ایتشدی . الیوم سینود مجلس روحانیسی روس اورتودوقس کلیسانک اک بیوک مرجعی اولوب روحانی وجسمانی مأمورلردن مرکب و طرف ایمپراطوریدن منصوب و وکلا پایہ سنده بر مدعی عمومی بو هیأت نزدینہ مأموردر .

پترو ابتدائی غرب کلیسانہ قارشی بعض مساعدانده بولونمشدر . فقط بالاخرہ جزویناری روسیادن طرد ایتمکہ مجبور اولمشدی . « ۱۷۱۸ » ایمپراطور یحیہ الیزابت حزبت مذهبیہ نیک قطعاً علیہ ندہ ایدی . ارنیلرک پترسبورغ ، موسقوا شہر لر ایله ایالاتده کی کلیسالرینی اژدره اندن ماعدادہ پ قاتلمشدر . تانارلرک جامع یامعلری منع ایدلدیکی کبی ۱۸۵۱ جامعدن ۱۸۵۴ ده تخریب اولونمشدر . موسویلر بوتون ایمپراطورلق اراضیستدن حضرت عیسانک

دشمنی اولمقله تبجید ایدلدیلر . حکومت یاقین زمانلره قدر ازمئه مختلفه ده
 ایجابات سیاسییه کوره بواصول اعتسافییه دوام ایتشدیر . اورتودوقس
 مذهبی خلافتده اولانلر حقنده هر درلو مساواتسزقلار واحکام زجریه
 موجود اولوب انواع تعذبات اینجده ازلشلدیر . بووقتلر مسلمانلر تضییقات
 دینهدن دولای کیزی دین طاشیایه مجبور اولدقلری کبی چارک ریاست
 روحانیه سنی قبول ایتمین اسکي روسلرک قسم اعظمی ده ممالک عثمانیه
 النجا ایتشلدی . بالخاصه ایکنجی آلكساندر دن اعتباراً ارمیلر ده معاملات
 زجریه ده هدف اولشلر ، تدریساتک مکتبلر نده روسیجه اولماسنه قرار ویرلش ،
 کلیسالیکنک املاکی مصادره ایدلشدر . فرق اختلالیه ده معاونت ایتک
 وسراجحه جیلق ایله روس کویولورینی صومقله اتهام ایدیان موسویلره قارشى
 عقلاره صیغماز مظالم ایقاع ایدلشدر ؛ ۱۸۶۳ ده لهستان عصیانى متعاقب
 بر چوق قاتولیک پاپاسلری قورشونه دیزلش وسبریایه نفی اولونمشدر .
 ذکور وانانه مخصوص مناسترلرک قسم اعظمی ده سد ایدلشدر . حتی پاپا
 کندی سراینده روسیا سفیری مهیه ندورف طرفندن علناً تحقیر ایدلدى .
 ایکنجی آلكساندر متحدروملر تعیر اولونان اورتودوقس کلیساسندن انفکاک ایدن
 قاتولیکلره قارشى ده باباسنک ظالم سیاستی تعقیب ایتدی ، پاپاسلری نفی
 اولوندی . حقارنده انواع اشکجه لر یاییلدى . ۱۸۸۰ ده یوزبیک رئیس عالمه
 سبریایه کوندرلدى ؛ مملکتده بر اقلان نسوان واطفالک ترک مذهب
 ایتهلری قولای ظان ایدلشدی . بوتاریخده پاپالئون ایکی کره تجدید مناسبتیه
 تشبث ایتمشده . سرایده فوق العاده صاحب نفوذ اولان سینود مدعی
 عمومیسى پویه دویخچک اعتراضی اوزرینه قبول ایدلده ؛ واتیقان ایله
 مناسبت رسمیه الحق ۱۸۸۹ ده باشلایه ییلدى . دومانک اجتماعى انتاج ایدن
 وقایع اخیراً سیاسیه دن صوکره مذاهب مختلفه اربابی براز نفس آلابیلدیلر .

ایتالیا قانون اساسیسنده مذہب رسمی قاتولیک اولدینی محرز ایسهده۔
 فعلاً دین رسمی یوقدر۔ و یقنور امانوئلک عسکرلری طرفدن رومانک استیلاسی
 اوزرینه قرالیتک پالاق ایله اولان مناسباتی تعیین ایتک ایجاب ایدیوردی
 بونک ایچین ۱۳ مایس ۱۸۷۱ ده « قانون تأمینات » تنظیم اولوندی ۔
 قاتولیک کلیساسنک حکومتله مناسباتی قاوورک شوقاعدهسی اوزرینه مستددره
 « حردولت ایچنده حر کلیسا » ۔ مذاهب سائرده صورت متساویهده قوانینک
 تحت حمایتسندهدر ۔ قانون تأمینات موجبجه قاتولیک ایتالیا ۴۷ پسهپوسلق
 دأرهنه منقسم اولوب تقریباً ۱۰۰۰۰۰ پاپاسی واردر ۔ پسهپوسلری
 دوغرودن دوغرییه پاپا تعیین ایدر ۔ قاتولیک کلیساسی تماماً مستقل
 ودولتدن حقیقه آیریدر ۔ مع مافیه دولت رهاینه معاونتده بولونیور ۔
 سائر کلیسالرکده کندیلرینه مخصوص تشکیلات و اداره داخلهلری واردر ۔
 منافع مذہبیی اداره ایچین پالاق مقامنک استقلالی ضروری عد
 ایدن قاتولیکلرک وجداتی تأمین ایتک لازمدی ۔ قانون تأمینات ایشته
 بونقطه نظر دن مرتبدر ۔ پاپا ایتالیا ده حکمدار معاملهسی کورور، قرال
 کبی پاپانکده شخصی مقدس وهرکونا تعرضدن مصوندر ۔ فعلاً وقولاً
 پاپیلان حقارت قرالک ذاته ییاماش کیدر ۔ پاپانک سرایلرینی ، قرالک
 عسکری دکل کندی عسکری محافظه ایدر ۔ پاپایه مخصوص واتیقان
 ولاتران سرایلرله قاستل خاندولفو صیفیهسی عادتاً ایتالیانک مستقل بر
 جزئی حکمندهدر ۔ هر نوع ویرکیدن معاف اولدوغی کبی منفعت عمومیہ
 ایچین استیلا ده ایدیله من ۔ قوه عمومیہنک هیچ براموری پاپانک مساعدهسی
 اولما دجه بورالره دخول و تحریات اجرا ایده من ۔ مملکتک عدالتی بوقبولرک
 اوکنده توقف ایدر ۔ وظائف روحانیه سنی ایفاده پاپانک حریتی مطلقدر ۔
 اوامرنی روماده بوتون کلیسا قابولرینه تعلیق ایتدیرر و هیچ کیمسه بونلره ال

سوره من . دول اجنبیه نك پاپا نزدند، کی سفرا سیله پاپانك سفیرلری خارج
از مملکت امتیازندن مستفیددرلر . پاپا بوتون قاتولیک علمی ایله ایتالیا
حکومتك هیچ بروجه ایله مداخله سی اولیه رق کمال سرستی ایله مخبره ایدر .
بونك ایچین واتیقان سراینده پوسته و تلغراف دأره لری واردر . ایتالیا ده
پاپانك تلغراف و مکتوبلرندن اجرت آلتماز . پاپانك انهای انتخابنده اداره
عدلیه و سیاسیه لسبب من الاسباب قاردیناللرک حریت شخصییه سی تحدید
ایده من .

پاپا لر کندیلرینی واتیقاندن محبوس عدو هیچ بریره چیقمازلر . نظرلرنده
ایتالیا حکومتی سن پی یهر مالکانه سنك غاصبدر . خزینه نك تخصیص
ایتدیکی سنوق ۳,۲۴۵,۰۰۰ لیری دأما رد ایتشلردر . ده پره تی وروودینی
قاینه لری پاپالقی ایله ائتلافی تشبندن بولنشلردر ؛ فقط لئون ده ووقوزنجی
پی کی قبول ایتیه رك ایتالیا قاتولیکلرینه ده انتخابات سیاسیه اشتراك
ایتمه لیرینی امر ایتشدر . بومملکتی عناصر احتلاویه نك الیه ترك دیمکدی .
والاحصل کیرینال واتیقان ایله باریشمانی شدتله ارزو ایدر . الیوم روماده
پاپا طرفداری زادکان موجوددر . ملت حکومتی سومکله برابر اعتیادات
عصریه نك نتیجه سی اوله رق پاپالغده صربوطدر . بناءً علیه ایتلافی بویوک
برمسرتله استقبال ایده چکی شه مسزدر .

واتیقان پاپا ایله ملاقاتدن اول ویا صوکره ایتالیا قرالنی زیارت ایتدیکی
تقدیرده هیچ بررنس و حکمدارک قبول اولونامیه جعتی بیان ایتدی . ایشته بوندن
دولایی درکه فرانسوا ژوزف الان ایتالیا قرالنه عاده زیارت ایده مامشدری .
نته کیم بوزیارت مسئله سی قریبی زماننده ایتالیا ایله پورتگیز آراسته ده
قطع مناسبتی بیله موجب اولدی . بالاخره لئون بوممنوعیتی قاتولیک
قرالره حصر ایتدی . پروتستان حکمدارلر پاپالقی نزدند کی سفارخانه لرینه

کلہرک بورادن ایتالیا سراینک آراہلری قوالانیماقسزین واتسقانہ کیدہ بیلہ جکلردی۔ ایمپراطور کیوم ایتالیا قرانی زیارتندہ ایشہ بواسولہ رعایت ایدہرک پایا طرقدن مظہر قبول اولدی .

وقیلہ اوروپادہ حالمدنی بہ متعلق ایشلر ازجملہ نکاح، طلاق، وفیات کلیسانک اندہ ایدی . مکاتب و تدریساتہ ، خستہ خانہ لہلہ معاونت عمومیہ بہ مداخلہ ایتدیکی کچی مطبوعاتی دہ تفتیش و معاینہ ایلردی . رہبانک تشکیلاتی، سلسلہ مراتبی ، محاکمی و تبعہ دن آلدینی ویرکلیری حکومت جسمانیہ دن مستقلدی . رہابین خدمت عسکریہ ایلہ مکلف اولماق لری کچی دولت محکمہ لرینہ تابع دکلردی . کلیسا دولتک فوقندہ و اوندن عالی بر مؤسسہ ایدی . فقط یواش یواش قاتولیک حکومتلر پاپانک حکم و نفوذندن قورتولوق ایچین ملی کلیسالر تأسیسنہ تشبث ایتدیلر . مثلاً فرانسدہ غالبقان، آوستریادہ روزہ فینزم ایشہ یوارزونک نتیجہ سی ایدی . ناپولیون یونابارت کلیسائی بر مؤسسہ رسمیہ اولہرق طانیقلہ برابر حالمدنی بہ و مکاتبک تفتیشنہ متعلق امتیازاتی قبول ایتہدی . حتی برمدت صوکرہ پاپانک اراضیسی ایمپراطورلقہ الحاق ایتدی . ویانہ معاہدہ سندن صوکرہ متفقین کلیسانک نفوذنی اعادہ ایتدیلر . یواونلر ایچین بروظیفہ وجدانیہ عدایدلدی . افکار اختلالیہ مواجہہ سندن لہژیٹیمست فرقہ سی معبد ایلہ تحتک اتحادینی طلب ایدیورلردی . شاتوبریان ، دومہستر ، ہاللر بونک حصولہ پک چوق چالیشدیلر . ۱۸۴۸ اختلالندن صوکرہ افکار عمومیہ بیدربی کلیسیاہ توجہ ایدیورلردی . فرانسدہ قاتولیک فرقہ سی بوتمایلدن استفادہ ایدہرک تدریسات تالیہ نک سربستسی و مکاتب ابتدائیہ نک پاپاسلرک ائندہ اولماسنی استیصال ایتدی ...

پاپا اون آلتنجی غرہ غووار ۱۸۴۶ حزیرانسدہ وفات ایتمکلہ مقامنہ

دوقوزنجی پی نامی آلان قاردینال ژان ماستانی—فهره نهقی انتخاب ایدلدی. تام اوتوز ایک سنه پاپالی ایدن بو ذات کلیسانک اسکی ویکی دنیاده اعاده نفوذینه پک چوق غیرت ایتدی : ۱۸۵۵ ده فرانسوا ژوزف ایله بر قونقورداتو یاپارق ژوزه فینست اصولنه نهایت ویرلدی . قاتولیک مذهبی دین رسمی دولت اوله رق تأیید ، کلیسانک امتیازاتی تصدیق ونکاح مدنی انغا ایدلدی . قاتولیکلر ایچین «Immaculé Conception» بر عقیده دینه اوله رق اعلان اولوندی . پی ۱۸۴۷ ده قدس شریفده برلاتین بطریقلمکی احداث ایتدیکی کبی شرق واقصای شرقده برچوق میسیونرلر کوندرمشدر . ۱۸۶۴ ده نابولیونک ویقتور امانوئل ایله عقد ایتدیکی مقاوله اوزرینه پی Syllabus ایله جواب ویردی . پاپا بویاننامه سیله حریت مذهبه ، حریت وجدانیه ، حریت مطبوعاتی رد و کلیسا دولک فوقده اولدیغی سویله دی . حاکمیت ملیه ورأی عام نظریه لرینده موآخذه ایدیوردی . سوکرا پاپانک لایخطیلکی مسأله سی برچوق مناقشات وهیچانانی موجب اولدی . بالخاصه آلمانیا ده اسکی قاتولیکلر بونی شدتله رد ایتدیلر .

علمدان فون شولت پاپالی مقامنده مستقل برتشکیلات رهبانیه یاپیلماسی تکلیف ایتدی .

۱۸۷۸ ده بونده طوبیلانان اختیار قاتولیکلر قونقره سی پاپاسلردن تأهل ممنوعیتی انغا ایتدی . آلمان ایمپراطورلغی تشکیک ایدن حکومتلرده ملی قاتولیک کلیسارلی تأسیسی امیدله بونلره معاونت ایدیورلردی . بالاخره بوا میددن فراغت ایتملری اوزرینه اختیار قاتولیکلر مسئله سی زمانزده هر درلو اهمیت سیاسیه ودینییه غائب ایتمشدر . دیگر طرفدن آلمانیا ده کی « قوتور قامپف » ممالک سارمه ده سرایت ایدرک هر طرفده مذهب مجادله لری ظهور ایتدی . بالخاصه جنوه وبالده قاتولیک قانطونلرک کسر

نفوذی ارزوسندہ اولان فران - ماصونلرلہ یروتستانلر بوبادہ پک زیادہ شدت اظہارایتدیلر . بلجیقادہ فرر - اوربان قایدہ سی « لایک » مکانب ابتدائیہ تأسیسنہ تشبث ویاہالق مقامی ایلہ قطع مناسبت ایتدی . « ۱۸۸۰ » فرانسدہ ایسہ « قولتور قامہف » ماو ماہونک سقو طیلہ باشلا یور . غامہ نا ، ژول فہری کبی رجال سیاسیہ قاتولیک کلیسانک صوک درجہ علمندہ ایدیلر . . .

بو یوک بر دیپلومات اولان اون اوچنجی لئون کیتدجکے کسب اہمیت ایدن مسائل اجتماعیہ ایلہ اشتہال ایتدی . مایانلر پستقپوسی بارون کیوم امانوئل دوکتلہ برنجی دفعہ ارلہرق قاتولیکلرہ اقتصادی بر پروغرام تنظیم ایتدی . بو پروغرام رایخشتاغدہ کی مرکز قاتولیک فرقہ سنک موفقیاتنہ پک چوق فائدہ سی اولدی . فرانسه آقادی اعضا سندن قوت دومنور فقاسی سوسیالیستلرہ قارشق قاتولیک عملہ لر آراسندہ بر اتحاد خصوصنہ چالیشتیلر در . دیگر طرفدن کلیسا آمریکا ، آسیا و آفریقادیہ بر چوق قاتولیک قازانہرق بوصورتلہ اوروپادہ کی ضایعانی تضمین ایتدی . قاردینال ژیبوان بو یوک بر دبدبہ ایلہ واشینگٹوندہ قاتولیک دارالقنوتی کشاد ایتدی . میسیونرلر آمریقادیہ ہر سنہ ۳۰۰۰۰ کئی بی قاتولیک ایتککہ موفق اولویورلر .

آلمان فیلسوفلرندن استراوس « دہا خرستیان دیندہ می یز ؟ » دیہ فریاد ایتشدی . اوت ! خرستیانلق بوکوزدہ اوروپا حسیات اجتماعیہ و سیاسیہ سنک یوتون اشکالہ نفوذ اید یور . آمریکا بیلہ کیلرندہ پارہ ایلہ پاپاس استخدا م اید یور . مسائل مذہبیہ نک اہمیتی اثبات ایچون اختلال کیردن اعتباراً اوروپا تاریخی کو سترمک کافیدر . ایتالیا ہنوز نکاح مدنی قانوتی قبول ایتدیرہ مدی . بو قانوتی مجارستان انجق ۱۸۹۴ ادہ بر چوق مشکلات نتیجہ سندہ ایمراطورہ قبول ایتدیرہ بیلدی . چونکہ نکاح قاتولیکلر دہ بر معاملہ

دینہ نہ در . پاپاس طرفدن تقدیس ایدلہین ، فیض نکاحی آلمانلرلے مناسبتی
غیر مشر و عدد . عقد نکاح ایلہ حصولہ کلن رابطہ بی فسخ ایتمک دہ
الحق پایاہ مخصوصدر . بناء علیہ نکاح مدنی و طلاق قانونی قاتولیک
کلیسای عندندہ برنوع کفر در .

موسوویلر اور و پادہ ۱۸۴۸ اختلا لاتندن صوکرہ قید اسارتدن
قورتولایلدیلر . فقط سنین اخیرہ دہ « آتی سمیتیزم » نامیلہ موسوی
خلافکیلکی مسلکی چبقدی کہ بوہر طبیعت سیاسیه و اقتصادیہ بی حازدر .
فرانسہ سیاست داخلہ سنہ دائر آتیدہ یازاجغم مقالاتدہ بونی آریجہ تدقیق
ایده حکم .

احمد شہید